

Moros i Cristians de Lleida

BUTLLETÍ INFORMATIU

**ASSOCIACIÓ DE LA FESTA DE
MOROS I CRISTIANS DE LLEIDA**

Núm. 6

Novembre 2000

ESPECIAL: Ia. JORNADA DE REFLEXIÓ I TREBALL

Índex

- Pàg. 3.** ♦ **TAULA DE REDACCIÓ.**
- ♦ **UNA MICA DE TOT.**
4. • EL MIG ANY FESTER.
5. • “EL LLIBRE DE LA FRONTERA” de Musa ibn al-Tubbi.
6. • CALIU ILERDENC: Ball de Moros i Cristians a Lleida.
7. ♦ **INFORMACIÓ GENERAL.**
8. ♦ **GALERIA DE LA FESTA: ANY 2001.**
10. ♦ **VOSTÈ DIRÀ...**
- ♦ **Ia. JORNADA DE REFLEXIÓ I TREBALL.**
14. ♦ **Nota de la Comissió organitzadora.**
16. ♦ **El cartell de la Jornada.**
17. ♦ **Resum de les ponències.**
- La història dintre de la Festa de Moros i Cristians. (Vicent Micó).
 - La Festa de M.C. dintre de les festes popular tradicionals. (Joan Grau).
 - Procés de creació de la Festa a Lleida. (Jaume Aluja).
 - Clausura de la Ia. Jornada. (Antoni Llevot).
21. ♦ **Els Grups de treballs.**
- Documents de treball/reflexió aportats per cada comissió:
- Protocol i organització de la Festa de M.C. de Lleida.
 - Festa i Ciutat: difusió de la Festa i medis de comunicació.
 - El projecte cultural de la Festa.
26. ♦ **Documents aportats per persones vinculades a la festa.**
- Fester o artista. “El Cabo de Escuadra”. (Vicent Micó).
 - Decàlogo del Cabo de Escuadra. (Vicent Micó).
 - Protocol intern de l’associació. Personalitat Jurídica. (Albert Hortal).
 - La música i la Festa. (Pep Tort i Bardolet)
34. ♦ **Resum d’idees i propostes que van sorgir a la Jornada.**

L’EQUIP DE REDACCIÓ D’AQUEST BUTLLETÍ

Manuel Rodríguez Martín (Pallaresos)
Encarna Luengo i Beltran (Al.leridís)
Enrique López i Melet. (Anglesola)

Pilar Luengo i Mayor. (Al.leridís)
Natàlia Fernández Bernaus (Banu-Hud)

TAULA DE REDACCIÓ

Com sembla que ningú s'ha adonat per mencionat, tornem a ficar l'article de l'Encarna Luengo que ja ficàvem al passat Butlletí en aquesta mateixa secció. L'equip de redacció, pensem que si no és amb la contribució de tots els festers, aquest Butlletí no podrà viure gaire temps més amb l'esperit que va néixer, i és el que fos... **dels festers, per als festers.**

Fa uns dies, vaig fer una repassada al conjunt de butlletins que el nostre equip de redacció hem pogut editar al llarg d'aquests anys, i la veritat és que tant com a membre de l'Associació de Moros i Cristians, com del butlletí, m'hagués agradat que el nombre d'exemplars publicats hagués estat superior; ja en el número 0, es pretenia que n'hagués un cada dos mesos, i per ara no ha pogut ser. Això ens ha de fer reflexionar una mica a tots, no?

Penso que hi ha dues qüestions fonamentals que són causa del que he dit abans:

Per una banda, la col.laboració per part de les Comparses i dels propis Festers en lliurar articles pel butlletí o qualsevol cosa escrita o dibuixada d'interès col.lectiu, no és, ni gens ni mica exitosa.

Per una altra banda, el fet que els actes festius es concentrin en determinades èpoques de l'any, fa que hi hagi un grapat de mesos en què l'activitat festera és nul.la, per la qual cosa, si això ho afegim a que la gent no hi participa escrivent, l'edició dels butlletins al llarg de l'any és ben pobra. Oi que no és això el que volem? Cal que les pròpies Comparses es comprometin a omplir el seu espai reservat al butlletí i que els Festers col.laborin. Doncs prenem nota tots (Junta, Comissions, Comparses, Festers...), i donem una mica més de VIDA a aquesta Associació de Moros i Cristians.

Si entre tots no reguem les plantes, les pobres es van pansint...

L'equip de redacció, aprofita per agrair-vos les observacions i suggeriments que ens pugueu fer (per escrit), i us desitja una MOLT BONA FESTA durant tot aquest any 2001.

Encarna Luengo
La Redacció

UNA MICA DE TOT.

EL MIG ANY FESTER

Jaume Aluja i Farré

President de la Festa de Moros i Cristians de Lleida

La celebració del Mig Any Fester representa per tots nosaltres l'inici de la temporada, reprendre una activitat continuada i creixent fins a la Festa de cada any, com una llavor que ara plantem i que atendrem hivern i primavera perquè esclati en mig del maig florit.

Però per alguns, el Mig Any Fester és el relleu d'un honor i un compromís que els ha fet capitans i càrrecs durant un any. I per alguns altres, serà l'inici del "seu" any, de la seva capitania, del seu compromís més gran amb la Festa.

Per això, pensem que cal dotar aquesta celebració anual d'un caire més solemne. També pensem que és una oportunitat per donar a conèixer a tothom la festa i l'Associació i convidar-los a participar-ne.

La proposta d'aquest Mig Any 2000/2001 afegeix al sopar ja habitual - dels festers i festeres i els seus convidats oficials -, un acte simbòlic del traspàs de càrrecs, que serà públic i obert a tothom, i que revestirà aquest moment de l'any amb una activitat de prestigi plena de contingut ritual i protocol·lari.

El millor espai per a la representació de la cerimònia del relleu de capitania és el més emblemàtic i històric de Lleida: **La Seu Vella**.

L'antiga catedral estarà preparada per acollir els festers, la banda de música, els amics i el públic en general, que, en un acte curt, intens i sentit celebraran el gest simbòlic del canvi d'espases, estendards i senyeres, donant inici a aquesta nova temporada.

Els vells i nous capitans i càrrecs prendran la seva nova condició i en donaran testimoni davant del públic, els convidats i les velles pedres carregades d'història. Després, baixant junts del turó, espai representatiu de la nostra ciutat i també de la Festa de Moros i Cristians, anirem al succulent i animat sopar que compartim els festers i festeres, i que ens anima a començar amb empena.

“EL LLIBRE DE LA FRONTERA” de Musa ibn al-Tubbi.

Aquest llibre és el fruit de la correspondència haguda entre Jaume Pont i el professor i bibliotecari de la universitat de El Caire, Mohamed Omar Sumi, en la que el professor Sumi va fer arribar a Jaume Pont la traducció d'un manuscrit de començament del segle XIII, que contenia una antologia de poemes aplegats per un tal Musa ibn al-Tubbi, sobre els poetes del districte de Lleida dels segles X, XI i XII, cronològicament aplega des del califat Omeia de Còrdova (929), l'època de taifes (1031) i la dominació dels almoràvits (1091-1146) fins arribar a la capitulació de Lleida davant les tropes feudals l'any 1149. Un període marcat a Lleida pel domini de les dinasties dels Banu-Qasi i del Banu-Hud, amb aquesta dinastia i amb l'impuls de Sulayman ibn Hud, les terres de la Frontera Superior van conèixer el seu moment més esplendorós.

Les mostres poètiques aplegades al “Llibre de la Frontera” concerten una polifonia de catorze veus, tres d'elles són dones, un fet que palesa, sobretot a partir de l'època de taifes, la creixent assimilació de la dona en els àmbits culturals d'al-Andalus, bé que reduïda a l'esfera de les dones lliures o nobles i als cercles palatins de les esclaves cantores.

El fet de llegir-lo ens fa gaudir del plaer d'entrar en contacte amb els autors per mitjà de les petites però amenes biografies i també de la poètica arabigoandalusa –la sàtira, el tema eròtic i les seves nombroses variants, el poema baquic, l'advocació gnòmica, la introspecció ascètica i mística... -

Com a ressenya copio uns versos d'Ali inb Jalaf al-Laridi, que va ser un dels poetes que rebien el nom d'Els Escollits de la Lluna Vermella.

COMIAT

*Bevies de mi i jo de tu bevia.
I de tant beure'ns en l'aquí, l'avui i l'ara,
Vàrem oblidar que el càntir es badava,
Haurem d'esperar la nova verema.
La resta ja la saps:
la gola resseca i un adéu de gebre
al peu mateix del llit*

(Extret del “Llibre de la Frontera” de Jaume Pont).

J.eme. Comparsa Musa.

BALL DE MOROS I CRISTIANS A LLEIDA

Ara que hem tornat a reviure aquesta tradició folklòrica, de gran vistositat bo serà donar una explicació dels antecedents que es recullen en el costumari català de Joan Amades.

En el volum III, pàgines 598-599, trobem unes il·lustracions dels personatges, la melodia i un text que ens expliquen com es celebrava anteriorment la festa.

La cosa quedava més casolana i els militars cristians estaven habillats com els soldats de mitjans i finals del segle XIX i la comitiva era una cercavila amb molts parlaments.

Així ho explica el costumari:

CALIU IBERDENC

BALL DE MOROS I CRISTIANS

Personatges i melodia del ball de moros i cristians, de Lleida, recollit per Josep Piñol.

▲ CALIUADA - JUNY - 2000

“També s’havia representat l’anomenat ball de moros i cristians. Hom tractava de representar la lluita sostinguda pels catalans contra el sarrainès per reconquerir la ciutat del jou agarè. Hi intervenia un gran nombre de personatges, dividits en dos grups, un per cada credo, tots armats fins a les dents, comandats uns i altres per un nombre de capitans, una quantitat notablement excessiva en proporció al nombre de figurants d’ambdues colles. Com en la generalitat de versions d’aquesta representació, es feien molts parlaments, alternants amb passades i creuament d’armes, al so d’una graciosa tocada de flabiol. Uns i altres engegaven gran nombre de trets en les diverses alternatives de triomf i derrota, que no cal dir que acabaven amb la victòria del catalans i amb la submissió de la mitja lluna a la creu”.

Avui la cosa ha canviat i el luxe ha pres lloc a l’espontaneïtat i a la ingenuïtat de temps anteriors, per un costat es simplifiquen les idees i per l’altra es multipliquen els efectes, moltes vegades buits de cor.

M. ROIG NADAL

(Personatges i melodia del ball de moros i cristians, de Lleida, recollit per Josep Piñol).

INFORMACIÓ GENERAL

1. Des de l'associació "Caliu Ilerdenc" ens han fet arribar un fulletó especial dedicat al "BALL DE MOROS I CRISTIANS" que es reproduïx íntegrament en aquest Butlletí, creiem que és força interessant.
2. En diferents punts de venda i a les mateixes comparses, resta a disposició de tothom els talonaris de participacions de la loteria de l'associació de Moros i Cristians de Lleida, del proper Sorteig de Nadal del dia 22 de decembre de 2000.

El número d'aquest any es el **07464**

Es obligació moral de tots els festers, contribuir a la venda de les participacions que pertoqui a cadascú.

MOLTA SORT!

3. Encara resten per vendre molt exemplars del "Vídeo de la Festa" del **any 2000**. A part de tenir un record visual de la Festa del any passat, l'adquisició del vídeo és una altra forma de contribuir al finançament de la Festa. Si encara no ho tens, posat amb el president Jaume Aluja o amb algú de la Junta.

GALERIA 2001

MUSA Capità Moro

Armando Gil i Bardanca

URGELLENCES Capità Cristià

Francesc Gabarreall i Guiu

Abanderada Mora
Raquiel Metzger i Praplan

Abanderada Cristiana
Isabel Rodríguez i Anglada

1r. Tro: Musa
Marta Roigé i Mostany

1r. Tro: Banu-Hud
Andreu Fernández i Enrich

1r. Tro: Al.leridís
Alfons Piqué i Segarra

1r. Tro: Urgellencs
Fernando Peleato i Girò

1r. Tro: Anglesoles
Jaume Bada i Tomás

1r. Tro: Pallaresos
Juan M. Romera Rodríguez

Des d'aquest Butlletí, ens acomiadem de la Mª Angels Ibars i Gibert, de la Comparsa dels Pallaresos des del començament de la Festa l'any 1996, i portava el pendò de la Comparsa els darrers 3 anys.

El passat dia 5 de novembre, la Mª Angels ens va deixar víctima d'un accident de trànsit.

La Comparsa dels Pallaresos i tothom qui la coneixia, no oblidarà mai la seva veu cridanera, ni la 'gresca' que feiem tots plegats quan ella entrava a qualsevol reunió. Sempre n'estava de bon humor i ens feia veure el costat positiu de les coses.

¡¡ Gràcies Mª Angels !!

*Mª Angels, no et volem dir adéu, si no... hasta sempre.
Algú va dir que som un arbre que ha nat creixent tot ple de branques
I avui una s'ha trencat.
Tu Mª Angels, avui ens has deixat,
Però sempre en el nostre pensament i seràs.
I quan sortirà el sol del maig
Tot marcant el pas,
Anirem tots plegats.
Pujarem i baixarem
I passarem per carrers estrets,
Tots plens de gent.
Si ens punxen les cames no direm pas res
Pensarem en tu i més fort trepitjarem;
I per la teva memòria
Aquell dia desfilarem
Els teus amics i companys per sempre,
Els Pallaresos.*

(Llegit a l'església el dia del seu enterrament)

VOSTÈ DIRÀ...

Nota de la redacció:

Aquesta secció recull totes les cartes/opinions que ens han adreçat els nostres lectors. Com és norma d'aquesta redacció tots els articles rebuts per qualsevol secció, ens limitem a ficar-los tal i com arriben, sigui en castellà o en català, i el seu contingut ens és del tot alien.

RECORDS 2000.

'Des del desert i més enllà vénen els Banu-Hud a lluitar'

Seria un bon lema sinó fos perquè aquest any ens han guanyat els cristians, capitanejats per l'Òria d'Entença.

Tot va començar al de matí del dia 14 de maig amb la desfilada infantil i presentació de les bandes musicals de la Festa de Moros i Cristians. Molta emoció després que des de feia un any tots desitjàvem una nova desfilada, que any rera any va millorant.

Arribada a la plaça Sant Joan i pregó oficial a càrrec d'Antoni Franco Estadella (director de "El Periódico" de Catalunya), al acabament d'aquest vàrem marxar tots informals cap a la baixada del castell on esperàvem l'hora del dinar al Mercat del Pla.

Més tard, tothom baixava carrer Cavallers avall cap al col·legi Cervantes per poder-nos posar el trajo de gala i començar a emprendre un altre cop el camí de la batalla.

5 de la tarda: 'Quina calor ! A mi m'han lligat malament això ! Em pesa el casc ! M'ofego amb la capa !' Són alguns dels comentaris que hi ha entre els festers que esperen amb ànsia la seva sortida.

Caps d'esquadra, soroll de metalls, colors vius, pells, espases, timbals..., i comença la desfilada ! Impressió pels camells del bàndol moro, i més endarrera la capitania i l'abanderat cristians amb cavalls.

Tres quarts de nou del vespre, 'Madiña Lârida, any 1149...'; silenci ! Comença la batalla, més ben dit la batalla pel públic, perquè pels festers es una reunió més: 'Ei, que tal ?, quan tems sense veure'ns ! Moros o cristians, bàndols diferents però... tan amics ! No tan amics quan acaba la batalla i guanyen els cristians, que comencen les picades entre guanyadors i moros (no perdedors): ' Què, us hem guanyat, eh !'

Un any més tenim anècdotes per comptar, coses que recordar i més felicitats que donar a cada capitania que ho van millorant, i donar les gràcies a tothom que fa possible la festa, i en especial a Jaume Aluja que sense ell no haguéssim recuperat la Festa de Moros i Cristians.

Així donem ànims per començar un altre any més la festa, i que les properes capitànies: Urgellencs dels cristians i Musa dels moros, busquin una nova manera de sorprendre'ns.

Natàlia Fernández i Bernaus.
Comparsa Banu-Hud.

LA JORNADA DE REFLEXIÓN Y TRABAJO SOBRE LA FIESTA DE MOROS Y CRISTIANOS DE LLEIDA.

Un grupo de personas de la fiesta, estuvieron trabajando una buena parte del verano organizando un día donde pudiésemos poner en común nuestras ideas de cómo queremos que sea la Fiesta de Moros y Cristianos, cómo debemos mejorarla para sentirnos si cabe más enamorados y orgullosos de ella. No es para menos.

Pero el día de la Jornada no puedo explicar lo que sentí, porque cuando empezamos y vi las pocas personas que estábamos en la sala me daba pena, porque los que la organizaron y todos los demás, aunque esperábamos que, como siempre, la asistencia fuera escasa, la verdad fue que la realidad no se acercó ni a la mitad de las expectativas más positivas y por la tarde pasó igual.

Eso sí, después siempre nos quejamos de que si las cosas se deberían haber hecho de esta o de aquella manera; de que si la Jornada podría haber estado organizada de otra forma; de que a los ensayos no vienen todos; de que..., pero no valoramos el trabajo de los que en lugar de quejarse tanto, se dedican a trabajar lo mejor que saben o pueden.

Ese día, tuvimos una oportunidad para exponer nuestras ideas, nuestras propuestas, nuestras quejas o lo que considerásemos más oportuno, pero una vez más, el trabajo y las horas invertidas de los organizadores y de los que nos quitamos de estar en otro sitio, corrió a cargo de unos pocos.

Debemos pensar que todos somos un poco (o un mucho) responsables de lo bueno y no tan bueno que tiene la fiesta y sólo trabajando por ella, podremos decir, con razón, lo enamorados y orgullosos que estamos de nuestra Fiesta de Moros y Cristianos de Lleida.

**María C. Rodríguez Carmona.
Comparsa Pallaresos.**

LA BATALLA

A lo largo de la historia, sabemos que las guerras se han producido por imposición de los más fuertes hacia los más débiles.

No voy a entrar en la polémica de quien tiene razón o no.

Somos conscientes que tanto en el siglo anterior como en el que estamos viviendo, nos minan con imágenes crueles de enfrentamientos que, cuando se piensan los motivos por el cual se desarrollan, un porcentaje muy elevado es por la intolerancia y querer dominar situaciones imposibles.

“Dominio” es el que tienen algunas personas en hacer estrategias de batalla con la lengua.

Se está dando el caso que en las comparsas hay personas que se dedican a ir poniendo “adjetivos” más bien “descalificativos”, opinando libremente, sin saber que esos adjetivos que lanzan a los cuatro vientos, pueden ser motivo de enfrentamientos, no en trinchera, sino cuerpo a cuerpo.

Una de las cosas más lamentables, es que esas opiniones vienen de personas muy representativas dentro de las filas moras y cristianas. Personas que se van alardeando de pertenecer a una fiesta, pero que, en el fondo no hacen nada por realzar todo el esfuerzo gratuito que supone un evento tan importante en nuestra ciudad.

Lo más cómodo para esos “guerreros” es ir lapidando con opiniones gratuitas y sin ninguna base, el sentir de un colectivo con nombre propio: “MOROS I CRISTIANS DE LLEIDA”.

Armando Gil i Bardanca
Moro Musa.

Ia. JORNADA DE REFLEXIÓ I TREBALL

NOTA DE LA COMISSIÓ ORGANITZADORA

Després de 5 anys de funcionament de la Festa de Moros i Cristians, calia fer una revisió del que hem fet fins ara i crear un marc on els festers poguessin expressar les seves idees, inquietuds i perquè no, les seves queixes. És per això que es va pensar de fer una jornada per reflexionar i treballar vers la Festa.

Per altra banda, feia temps que la Junta volia fer una jornada de xerrades o ponències curtes, on persones vinculades a la festa ens recordessin els nostres arrels històrics, com funcionen altres festes de Moros i Cristians i sobre tot, que els nous festers sapiguessin la evolució de la nostra pròpia Festa des de què es va començar a recollir informació de com era abans, ara fa cent anys, quan es va perdre, i tot el procés de recuperació fins a l'hora en què es va pogué tornar a fer, i la evolució dels darrers 5 anys.

Aclariré què la Jornada no té capacitat per decidir sobre les propostes o idees que en ella poguessin sortir, i tampoc era aquesta la seva intenció. Deu ser la Junta Directiva o l'Assemblea reunida en sessió Ordinària o Extraordinària, qui una vegada estudiades les propostes que es presentin, decideixi sobre els temes que a cadascuna li correspon. Per tant, totes les propostes que van sorgir a la Jornada, es passaran a la Junta, per què sigui aquesta i les comissions ja existents qui agafin les propostes, les estudiïn, les desenvolupin y decideixin sobre les que poden ficar en marxa de forma immediata per millorar el funcionament de cada comissió i de la Festa en particular i les que han de ser aprovades prèviament per l'Assemblea.

Les comissions "d'estudi", poden ser creades directament per la Junta a partir de certes necessitats que s'hi detecten en un moment donat, en canvi, les comissions "pràctiques/operatives" han de ser refrendades o ratificades per l'Assemblea General a la primera reunió que es dugui a terme.

La comissió organitzadora de la Jornada ens van començar a reunir al mes de juliol i durant dos mesos van constituir petites comissions que treballàvem per separat:

1. La comissió que se encarregaria de la planificació general de la jornada: difusió amb cartells i escrits als festers, convidats a les ponències, petició del local, etc.
2. La comissió de Protocol i Organització de la Festa, tenia la funció d'analitzar aquest tema i confeccionar uns punts de debat.
3. La comissió de Festa i Ciutat, tenia la funció d'analitzar la difusió de la Festa i els medis de comunicació locals i regionals.
4. La comissió de El Projecte Cultural de la Festa, tenia la funció de plantejar el futur cultural de la Festa, l'estudi i recuperació de la música pròpia de la festa, etc.

Després de les ponències, teníem pensat organitzar-nos en tres grups de treball, però degut al reduït nombre de persones que van assistir a la Jornada, es va considerar oportú fer un sol grup, i tots junts, tractar tema a tema, el tres temes proposats per les diferents comissions.

El nostre agraïment a totes les persones que van col.laborar: els senyors Vicent Micó i Joan Grau a l'hora de fer les ponències, a la Fundació "La Caixa" per cedir-nos el local, als membres de les comissions de treballs i especialment a tots els festers que van participar a la Jornada.

La comissió organitzadora, considera que aquesta ha estat molt profitosa, ja que com esperàvem i es pot comprovar en el **resum de propostes i idees** que fiquem més endavant, son molts els temes que van sorgir per què, entre tots, continuem millorant la Festa.

Ia. JORNADA DE REFLEXIÓ I TREBALL

Data: dissabte 16 de setembre de 2000.

Lloc: Fundació "La Caixa" (Blondel)

PROGRAMA:

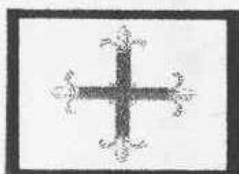
MATI: (des de les 10,- fins a les 13,30 h.)

- ◆ Apertura-inauguració de la jornada.
- ◆ Ponències:
 - La història dintre de la Festa de Moros i Cristians.
 - La Festa de Moros i Cristians dintre de les festes populars tradicionals.
 - La Festa de Moros i Cristians.
 - Procés de creació de la Festa a Lleida.
- ◆ Constitució dels grups de treball:
 - Protocol i Organització de la Festa de Moros i Cristians de Lleida.
 - Festa i Ciutat: Difusió de la Festa i medis de comunicació.
 - El projecte cultural de la Festa.
- ◆ Designació de moderador, secretari i ponent de cada grup.
- ◆ Treball per grups.

TARDA: (des de les 16,- h. fins a les 19,30,- h.)

- ◆ Continuació del treball per grups.
- ◆ Conclusions i resum escrit de cada grup de treball.
- ◆ Plenari i posta en comú de les conclusions.
- ◆ Cloenda de la jornada.

Anima't, i treballa pel futur de la teva Festa !

Vine i participa activament !

Ara és el moment !

RESUM DE LES PONÈNCIES DE LA Ia. JORNADA

PONÈNCIA: La Festa de Moros i Cristians dintre de les festes populars tradicionals.

(Joan Grau)

- S'han d'analitzar i milimetrar, estructurant les parts fixes de la Festa. Protocolaritzar les parts NO canviables o no variables amb certa freqüència. S'ha de deixar fixats, ritualitzades aquestes parts, per les noves generacions i a fi de què no vingui algú il·luminat i ho llanci tot per terra.
- Ara esteu a temps d'analitzar bé les coses. Una vegada fets els protocols és, i deu ser, molt difícil canviar-los. Han de fer-ho uns festers "responsables" de cada comparsa, escollits per la pròpia comparsa. Més que algú que pot ser tingui molta il·lusió per la festa, deu ser algú que "estima" la Festa, amb responsabilitat, perquè la il·lusió pot rebassar les expectatives reals i això s'ha de fer amb seny.
- **PROTOCOL:** És la regla / cerimonial establerta per decret o por costum. Qualsevol festa ha de deixar plasmat la seva litúrgia i el seu ritual.
- **RITUAL:** Hi ha moments simbòlics que tenen un ordre preestablert, repetitiu i que s'hi identifiquen amb la festa. Es allò que la gent sap que en un moment donat es produeix sempre.
- **LITURGIA:** Es la forma i l'ordre correcte de celebrar el ritual.

PONÈNCIA: La historia dintre de la Festa de Moros i Cristians.

(Vicent Micó i Micó)

- Les festes de Moros i Cristians porten més d'un segle ininterrompudes al País Valencià, a més de un centenar de pobles de Espanya i a Hispanoamèrica.
- Al simposium: 'La religió en les festes de Moros i Cristians', celebrat per la UNDEF en Caravaca de la Cruz el dia 10 de novembre de 1996 es va dir què, totes les festes de Moros i Cristians, necessiten per aguantar-se i per tenir consistència, la següent trilogia festera:
 1. Manifestacions Verbals. (Els parlaments).
 2. Manifestacions Guerreres. (El desfile i la batalla).
 3. Manifestacions Religioses. (Abans d'una batalla, les tropes s'encomanaven al seu Déu).

Totes les festes que s'han basat en 2 dels 3 peus d'aquest tríode, a llarg termini han fracassat. Són molts pocs els que es mantenen.

Tota festa ha de tenir una Junta, un cronista oficial i un assessor religiós.

- La "Entrà" no ha de tenir "tallons", per això, no s'ha de deixar espai entre comparses, però perquè la següent comparsa no senti la música de la primera s'ha de ficar alguna "carroceta" que ompli l'espai.
- El boato s'ha d'adaptar al ritme de la comparsa que tingui la Capitania, tampoc no poden crear "tallons".
- Llegiu molt atentament els articles referents al Cap d'Escuadra inclosos en aquest butlletí.
- En la "Entrà Infantil" després de la presentació de bandes, aquestes han d'acompanyar a la seva comparsa fins al lloc del dinar, tocant pasodobles i fen gresca, però tots el membres de la comparsa han d'anar formats com cal.
- La Batalla que es fa a Lleida no es pot millorar, perquè la feu millor que molts de nosaltres al País Valencià. Sigueu així !
Es espectacular, seriosa, bonica i... vostra !

PONÈNCIA: El procés de creació de la Festa a Lleida.

(Jaume Aluja i Farré)

- El motiu de recrear la festa va néixer cap a finals dels anys 70 o principis dels 80. Tot seguin un moviment de tot Catalunya de recuperació del carrer i de la cultura popular i tradicional.
- A l'any 1150 es casa Ramon Berenguer IV amb Petronila d'Aragó i amb aquest motiu es fa una festa entre nobles i cortesans. La reconquesta de Lleida no va ser cruenta, si no que va ser pactada i tots van col·laborar amb la festa i van fer balls, escenificació de lluites, etc. Buscant documentació de tot això, trobem ressenyes d'un ball de moros i cristians. Són ressenyes curtes, poc intenses, i a partir d'aquí es comença un procés de documentació i recerca. Al principi, solament tenien dos dibuixets que hi havia al costumari del Joan Amades i no tenien res més. No hi havia protocols, parlaments, etc. solament tenien frases. A partir d'aquí van organitzar el nostre disseny i la van adaptar als temps en que la recuperaven, vasandos-en en les festes d'avui dia.
- El segon pas, és intentar difondre el projecte per reunir la gent necessària per obtenir la transcendència que calia. Teníem que traspasar les ambicions de les festes de Lleida, que d'avant de qualsevol innovació deia: Això ja està be !
- El projecte comença a prendre cos dintre de l'associació de veïns i comerciants del carrer Cavallers i es pretenia:
 1. Recuperar la cultura popular.
 2. Revitalitzar el Centre Històric de Lleida.
 3. Recuperar per la ciutat uns espais que habitualment no utilitzaven i que són tan emblemàtics com la Seu Vella.Així doncs, el nucli inicial surt dels membres de l'associació de veïns del carrer Cavallers que en tot moment, recolza la idea i el projecte, però havíem de conseguir que la festa no sigui un element depenen de l'associació de veïns, sinó que s'havia d'obrir a tota la ciutat, i és per això que es crea l'associació de la Festa de Moros i Cristians de Lleida.
- A Lleida, la societat civil no tenia molta participació a les festes, tret dels moviments veïnals i d'entitats culturals, per això la festa l'hem de fer i controlar gent que som de la festa. Hem d'ésser els propietaris.
- Hem de potenciar la festa perquè tingué un reflex ciutadà, que no solament es quedi amb nosaltres sols, que tota la ciutat assumeixi la festa, l'aprecií i la tingui con un element identificatiu, que pugui

explicar amb orgull de que a Lleida tenim una bona Festa de Moros i Cristians on tothom que vingui gaudirà i se ho passarà be.

- Hem de treballar durant tot l'any perquè l'associació tingui presència a la vida ciutadana.
- Hem de mirar de tenir un casal més gran i potenciar el aspecte lúdic de les comparses dintre del casal, on tothom, cada comparsa, tingui el seu lloc recercat.

CLOENDA DE LA JORNADA. (Antoni Llevot i Lloret)

- La Festa de Moros i Cristians, te un pes específic a la ciutat per la gran acollida que ha tingut durant aquests anys, amb la seva recuperació o nova implantació que ens ha permet gaudir d'una festa espectacular relativa a la cultura popular i, que enriqueix moltíssim al nostre patrimoni cultural. Aquesta festa dona un caràcter de distinció a la ciutat de Lleida.
- Crec que lo esteu fen molt be, i os vull felicitar aprofitant aquesta Ia. Jornada de debat seriós que heu decidit fer i que deixa molt clar que la associació de la festa és una entitat absolutament democràtica i participativa.
- Des de les institucions no sempre és fàcil donar tot el suport econòmic que es voldria a les entitats. Crec que el exemple de la associació de la festa de Moros i Cristians és molt enriquidor i ha fet una aportació molt important pel què és la consciència de les entitats de la ciutat, perquè és una entitat que com molt be sabeu, i saben les vostres butxaques, funciona a través de la aportació important que tots feu per la festa.
- Jo hi pateixo amb això, perquè soc conscient de la importància de la aportació de l'administració municipal i de poder fer col·laboracions que us permetessin funcionar amb més tranquil·litat durant tot l'any, doncs, és que fem el que podem en aquest aspecte, i es una cosa a continuar reflexionant entre totes les institucions i sumar esforços perquè les entitats ho tingueu més fàcil.
- Felicitar-vos per aquesta iniciativa de la Jornada, desitjar que sigui de profit i manifestar-vos un cop més en nom de l'ajuntament i de la ciutat l'agraïment per l'aportació tan important que heu fet a la ciutat amb la festa de Moros i Cristians. No solament per la vessant històrica i cultural que significa, sinó també, perquè la cohesió de la ciutat és un element importantíssim per tots, perquè Lleida no seria una ciutat habitable, amb categoria humana, si no existissin les entitats com vosaltres i no creessin aquest sistema de relació humana.

I. PROTOCOLO Y ORGANIZACIÓN DE LA “FESTA DE MOROS I CRISTIANS DE LLEIDA”

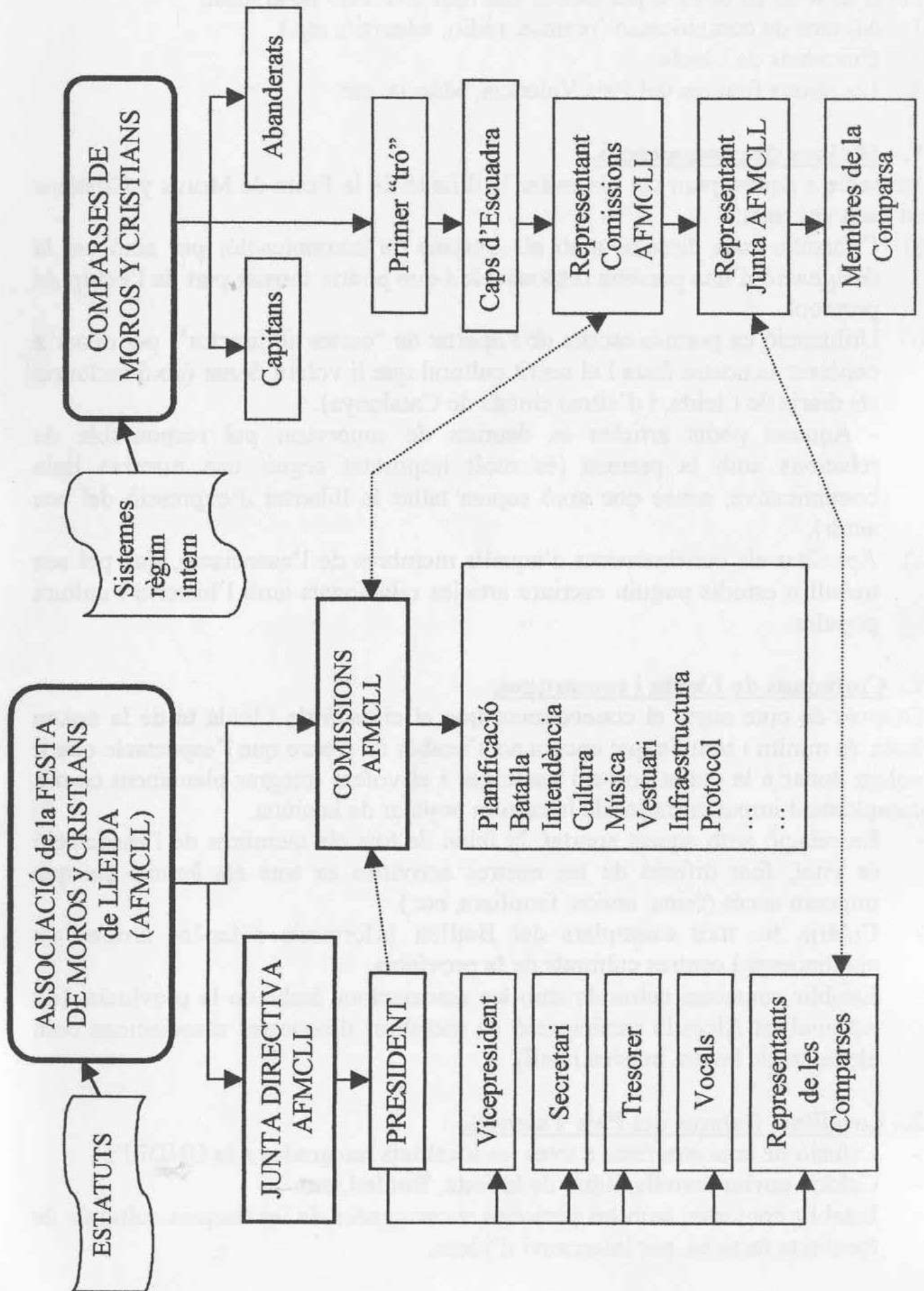
Deben analizarse tanto los aspectos externos de la fiesta (actos públicos de carácter festero) como los internos de la misma (estructura y cometido de las entidades y agrupaciones encargadas de su organización, gestión y ejecución). La idea es dar respuestas a dos preguntas básicas genéricas:

1. ¿Cómo queremos que sea nuestra fiesta? (Actos externos).
2. ¿Cómo ha de vertebrarse? (Organización, coordinación y colaboración entre los distintos entes implicados, ya sea de forma directa, como indirecta).

◆ PRINCIPALES ACTOS A LO LARGO DEL AÑO.

- **Cena del medio año.** En este acto se realiza el cambio de Capitanías y la entrega de distinciones: aguja de plata a los creadores de los parlamentos de la batalla, aguja de oro a las personas de especial contribución a la fiesta y distinción de la AFMC de Lleida. *Mecanismo de propuesta y concesión de distinciones; invitación personalidades y personas relacionadas con la fiesta; ...*
- **Fiesta de novatos.** *Cosas a mejorar; ...*
- **Concierto anual.** *Propuestas de mejora en general; comentarios a los programas (compositores, piezas interpretadas); ...*
- **Concursos: cartel, fotográfico, otros.** *Propuestas de mejoras en la organización y jurados; convocatoria de otros (marchas moras y cristianas); ...*
- **Conferencias temáticas.** *Propuestas de temas; periodicidad; ...*
- **Viajes y excursiones.** *Propuestas Comisión de Cultura; ...*
- **Día de la fiesta (¿o días de la fiesta?): desfile matinal (infantil), parlamento, acto(s) musical(es), comida.**
 - **Desfile matinal.** *Sugerencias de mejoras para la entrada infantil, más comparsas de moros y cristianos; ¿ejecución de las marchas propias de Lleida durante el desfile?; participación público; ...*
 - **Parlamentos.** *¿Quién sugiere, selecciona y escoge a la(s) persona(s) que realiza el parlamento?; organización; megafonía; ...*
 - **Pieza musical conjunta.** *¿Siempre la misma?; ¿una marcha mora y una cristiana?; ¿alternándose cada año, marcha mora y marcha cristiana?; ¿inclusión de las marchas propias de Lleida?; ...*
 - **Comida.** *¿Todos juntos? En caso afirmativo: ¿dónde?. En caso negativo, ¿cómo? Y ¿dónde? ...*

- **Entrada de moros y cristianos → ensayos entrada.** *¿Cuál es su significado para nosotros?; ¿Cómo preparar y ordenar la entrada de moros y cristianos para que, el día de su ejecución, ritmo, cadencia entre los distintos grupos (comparsas, bandas de música, boato, otros) y organización en general, redunden en un acto atractivo, bello y pleno de significado histórico-cultural?; ¿es necesario un servicio de orden y dirección según plan previsto para la entrada?; ¿sería bueno disponer de un servicio de apoyo para las personas que intervienen en el desfile (¡agua!...); mejoras del boato; participación de comparsas de otras localidades; cantidad y calidad de los ensayos; participación del público;...*
- **Batalla → ensayos batalla.** *¿Acto principal o secundario?; logística; presupuesto; selección y asignación del grupo director de escenografía; calendario de ensayos de la batalla; ...*
- **Otras cuestiones.**
- ◆ **VERTEBRACIÓN (ORGANIZACIÓN) DE LA FIESTA.**
- **Asociación de moros y cristianos (AMC) ← Estatutos.** *¿Hay que modificar algo?; ¿se han repartido y difundido adecuadamente a todas las comparsas los Estatutos oficiales?; ¿son conocedores de los mismos?;...*
- **Junta de la Asociación de Moros y Cristianos de Lleida: presidente, vicepresidente, secretario, tesorero, vocales y representantes comparsas.** *Definición de las funciones de los distintos cargos y representantes de las comparsas (¿primer “tró” representantes?;...); sistema de producción; realización y comercialización del vídeo anual de la fiesta; disponibilidad de bandas de música en Lleida y su colaboración en la fiesta; registros musicales de la música festera de Lleida; arreglos, edición y difusión de esas partituras; ...*
- **Comisiones de la AMC: planificación, protocolo, cultura, infraestructura, intendencia, batalla, música, vestuario.** *¿Estructura actual adecuada?; fijación de cometidos; relaciones entre ellas y la Junta;...*
- **Asambleas de la AMC: Ordinarias y extraordinarias.**
- **Comparsas: moras (Al·leridís, Banu-Hud, Musa) y cristianas (Anglesoles, Pallaresos, Urgellencs).**
- **Cargos: Capitán, Abanderado, Primer “Tró”, Cabo de Escuadra,...** *Funciones de estos cargos; ...*
- **Representantes de las comisiones.** *Número de representantes de las comisiones; designación de representantes; ...*

II. FESTA I CIUTAT: DIFUSIÓ DE LA FESTA

Punts ha tenir en compte per assolir una millor difusió de la festa:

1. Mitjans de comunicació (premsa, ràdio, televisió, etc.)
2. Ciutadans de Lleida.
3. Localitats festeres del País Valencià, Múrcia, etc.

1.- Mitjans de comunicació.

Respecte a aquest punt cal potenciar la difusió de la Festa de Moros y Cristians en dues vessants:

- a) Contactes més directes amb els mitjans de comunicació; per això cal la designació d'una persona responsable i que podria formar part de l'equip de protocol.
- b) Utilització en premsa escrita de l'apartat de "cartes al director", per donar a conèixer la nostra festa i el sentit cultural que li volem donar (això inclouria els diaris de Lleida, i d'altres ciutats de Catalunya).
 - Aquests petits articles es deurién de supervisar pel responsable de relacions amb la premsa (és molt important seguir una mateixa línia comunicativa, sense que això suposi tallar la llibertat d'expressió del seu autor).
- c) Aprofitar els coneixements d'aquells membres de l'associació, que pel seu treball o estudis puguin escriure articles relacionats amb l'història i cultura popular.

2.- Ciutadans de Lleida i comarques.

Després de cinc anys, el coneixement que el ciutadà de Lleida té de la nostra festa, és mínim i sembla que encara no s'acabin de creure que l'espectacle que li volem donar a la ciutat no serà passatger i el volem integrar plenament com a complement importantíssim de la cultura popular de la ciutat.

- En relació amb aquest apartat, la feina de tots els membres de l'associació és vital, fent difusió de les nostres activitats en tots els àmbits als que tinguem accés (feina, amics, familiars, etc.).
- Caldria fer més exemplars del Butlletí Informatiu i fer-los arribar als ajuntaments i centres culturals de la província.
- Establir contactes culturals amb les associacions àrabs de la província. (Es habitual en Alcoi la participació de membres d'aquestes associacions com elements de boato, música i ball).

3.- Localitats festeres del País Valencià.

- Difusió de la nostra festa a totes les localitats integrades a la UNDEF.
- Caldria enviar cartells, llibre de la festa, Butlletí, etc.
- Establir contactes amb les persones encarregades de les tasques culturals de localitats festeres. per intercanvi d'idees.

III. EL PROJECE CULTURAL DE LA FESTA

Jaume Aluja i Farré

L'Associació de la festa té com a objectiu principal recordar les antigues festes de moros i cristians que es celebraven a Lleida i que recorda uns fets històrics, fent una activitat lúdica, cultural i festiva. Al mateix temps amb un projecte de caire de festa popular participativa, es treballa el coneixement de la història.

No solament fem un acte festiu, sinó que sota la manifestació lúdica i colorista, hi ha un fort contingut cultural.

En la Festa intervenen diversos elements com son: la música, la plasticitat, la història i els sentiments.

La Festa, és també una manifestació de multiculturalitat, ja que en ella es manifesten la visió de dues cultures.

L'Associació ha d'intentar omplir l'any d'activitats, que ens ajudin a donar contingut a la Festa i aconseguir tenir més participació i ressò en la vida ciutadana.

Per aquest motiu, em de dur a terme un projecte cultural, amb tota una sèrie d'activitats com:

- **Xerrades i col.loquis**, a l'entorn de la història (que ens ajudi a conèixer aspectes relacionats amb l'època que rememorem), la música i les diferents cultures que es manifesten a la Festa.
- **Visites culturals**, per aprofundir en el coneixement del nostre patrimoni.
- **Relacions i intercanvis amb altres entitats festeres d'arreu.**
- **Treballar en la creació d'elements que enriqueixin la Festa** (grup percussió, gralles, balls populars, ballets de boatos).

També em de tenir una presència en els actes que es realitzin a la ciutat, que tinguin relació amb els temes que la Festa treballa i aprofundir en la relació amb les altres entitats culturals.

Tot això d'una manera lúdica i festiva.

FESTERO O ARTISTA "EL CABO DE ESCUADRA"

Vicent Micó i Micó

MANUAL o GUIA para practicar los que quieren iniciarse o perfeccionarse en este menester y no encuentran una referencia escrita sobre el mismo.

Estas son algunas de las opiniones recogidas de entrevistas a varios Cabos de Escuadra de más fama entre los pueblos de más arraigo festero e importancia de la parte sur de la provincia de Valencia y la parte norte de la provincia de Alicante.

El Cabo es el que marca la pauta y manda la formación, se debe cuidar al máximo ya que es una figura de capital importancia en el desarrollo de las entradas, dianas o cualquier otro desfile que su formación sea por escuadras, dentro de las fiestas de Moros y Cristianos.

Lo tiene que hacer mejor que nadie y estar convencido de que es el mejor... Hacer de cabo es algo muy subjetivo de lo que depende en gran medida el sello personal, aunque algunos de ellos "fan plorar" (opiniones coincidentes de varios Cabos famosos).

Hacer bien de Cabo es algo natural y quien no cuente con ese "don" no debería hacerlo, sin que ello suponga ningún desprestigio. Hay quien nace con esa gracia natural: "*alguns porten el sabré baix del braç quan naixen*"... El Cabo es el que manda y el que destaca del resto en favor del lucimiento de la escuadra, "hacer el Cabo es figurar".

El Cabo es el que tiene que conseguir que la escuadra luzca, preocupándose de que la vestimenta sea perfecta, bien puesta, que nadie vaya mal vestido y desigual al resto, que las prendas del traje estén bien colocadas, que los componentes de la escuadra formen de manera uniforme, bien poniendo el más alto al centro y el resto por orden de altura en ambos lados o viceversa poniendo el más bajo en el centro de la escuadra y de forma uniforme ir poniéndose hacia ambos lados el resto de componentes más altos, también debe preocuparse de mantener las distancias entre las demás escuadras para que no se produzcan los clásicos "TALLONS" que destrozan la elegancia de los desfiles y de la misma escuadra ya que el espectador cuando se produce, "el tallo" del primero que malpiensa es del Cabo de Escuadra aunque algunas veces no sea culpable, pero sí la mayoría y eso lo saben los que son un poco aficionados a los desfiles de Moros y Cristianos, y hay muchos que son muy bonitos cuando se hacen bien.

"No hay Cabos buenos y malos, sino unos que gustan y otros que no". Sin embargo muchos de los cabos que hoy día cogen el "xafarot" no dosifican con cuidado los adornos que teóricamente corresponden a los altos y bajos de la música... El Cabo, que es el que manda la escuadra, no debe exigir los aplausos sino ganarlos como premio y señal de que gusta lo que esta haciendo, de lo contrario no tiene ningún mérito.

Hacer de Cabo es un honor, es un regalo para el festero y al mismo tiempo confianza y complicidad mutua entre éste y el resto de la escuadra, que crea un todo y se complementan formando el conjunto ideal... la única forma de aprender es fijándose ya que no se puede explicar, la prueba es que de padres a hijos no siempre se consigue transmitir.

Contribuye mucho el conocer las marchas moras, marchas cristianas y los pasodobles con que hay que desfilas para hacer bien de Cabo... Para poder hacer de Cabo de Escuadra, siempre hay un componente innato que no puede enseñarse y hay que perder un poco la vergüenza... Hay que ensayar con los niños donde se les irá inculcando la base más elemental para poder ser un buen Cabo.

EL DECÁLOGO DEL CABO DE ESCUADRA

Aquel Cabo que no quiera apartarse de la ortodoxia y cuidarse dentro de los cánones más clásicos, debe al menos observar este decálogo.

Arrancará marcando el paso a la escuadra. Con el pie izquierdo el compás fuerte de la música o el redoble del tambor. Antes de que la música llegue al pasaje fuerte, el Cabo pasará revista de forma simbólica a la escuadra.

Las armas de la escuadra se levantarán cuando ordene el Cabo en la subida de la música, hasta ese momento el Cabo solo utilizará adornos de arma o sable bajos.

Si pierde el paso, lo recupera inmediatamente y de forma natural sin que la escuadra se incomode.

Andará con naturalidad. Evitará movimientos de cadera (bailar), cruces de piernas (especialmente si el cabo es moro), flexiones exageradas de las rodillas, saltar o ponerse de puntillas y, como no, los malabarismos.

No caminará hacia atrás. A lo sumo dos tres pasos para apoyarse en la escuadra y sólo en la Entrada de cristianos, jamás un Cabo moro. Es preferible y correcto girar y caminar hacia la escuadra.

Cachaza, temple y elegancia, en lugar de movimientos bruscos, si el Cabo es moro y alegría, simpatía y seguridad, en lugar de hacerse el 'borracho' o de demostrar una euforia desmedida, si es cristiano.

El Cabo no levantará el arma más arriba de la frente ni la sacara de detrás del cuerpo. Si es cristiano no hará el '*molinet*' o el '*ventilador*', dando vueltas y más vueltas con el arma o haciéndola girar de forma horizontal delante de uno mismo (estas acciones suelen significar que se carece de recursos).

Naturalidad en los desplantes atendiendo a los dictados de la música.

Nunca saltar, bailar y exagerar.

Nunca arrodillarse como si pidieras perdón, no se sabe a quien ni de qué.

Nunca un Cabo femenino, deber mover sus caderas de forma poco elegante y exagerada, haciendo oscilar todo su cuerpo al estilo de alguna danza, que no es precisamente de desfile por la calle.

Nunca un Cabo deber pensar en su lucimiento personal y se olvida, durante todo el desfile, de que lleva una escuadra detrás y otra delante.

Todas estas condiciones que debe reunir un buen Cabo de Escuadra, son necesarias y deben mantenerse, para definir la pureza necesaria y elegancia de la fiesta Moro-Cristiana.

En las marchas Moras o Cristianas no hay que desfilarse parado, se puede desfilarse avanzando a buen paso, y de hecho es mucho más bonito.

Ocasiones para considerar cómo ensayar y sobre todo para los Cabos:

Cada escuadra tiene que tener su Cabo, a no ser que fuesen escuadras muy pequeñas al tener que desfilarse por calles estrechas en cuyo caso puede llevar la escuadra doble y este Cabo debe empuñar la espada, porra, lanza o sable, según el armamento característico de su "fila". Sé por experiencia, que es incomodo cargar con el sable todo el desfile pero existen soluciones para soslayar este problema.

Y por último, lo más importante, ensayar mucho con la música que mejor te vaya para desfilarse y te alegre, dentro claro de las marchas o pasodobles y prestar una especial atención a los niños y a los jóvenes, enseñándoles a desfilarse correctamente y animándolos para que se atrevan a hacer de Cabo. Y lo más natural es que esto se produzca en el seno de cada una de "les COMPARSESES", ayudados, como no podría ser de otra forma, por aquellos festeros más veteranos que vienen desempeñando con brillantez sus papeles de Cabo en los desfiles de nuestra Fiesta.

Vicent Micó i Micó.

PROTOCOL INTERN DE L'ASSOCIACIÓ:

PERSONALITAT JURÍDICA

Després de cinc anys d'associació de la festa de moros i cristians, en la meua opinió, l'objecti inicial s'ha aconseguit. Endegar una manifestació de cultura popular, tradicional i participativa i assentar-la en el calendari de festes de Lleida.

En aquests anys, el problema principal ha estat el finançament de la festa i, més concretament el finançament de les comparses. Amb les aportacions dels festers s'aconsegueix l'objectiu de desfilar, el funcionament administratiu de l'associació i les despeses per a l'organització d'alguns actes. En resum, els propis membres de l'associació aporten els recursos econòmics per a la festa. Tots els altres conceptes de difusió de la festa, acompanyament musical, infraestructures, etc., venen de subvencions bàsicament públiques i d'alguna privada.

Com a entitat sense ànim de lucre que som, no podem generar beneficis. Però tampoc hem de generar pèrdues.

Cal ja plantejar la festa com una manifestació cultural de rellevància, original, penso que única al principat i amb moltes possibilitats de futur.

El patrimoni privat, una nova personalitat jurídica de l'associació, el reconeixement de les comparses com a entitats amb personalitat jurídica pròpia i amb la potestat de generar recursos propis, etc. *Hi ha una empresa que es dedica a extintors, vinculada amb aparcaments SABA, que es diu MUSA.* Crec que tot això i més (idees, imaginació, actuacions, convenis a llarg termini i si s'escau algun préstec), ens poden dur a consolidar definitivament la festa i alleugerar els costos als festers.

Lògicament s'han de fer els anàlisis i els estudis, amb consultes a la Generalitat, Ajuntament, fins i tot Universitat, etc. Però, el que sí és evident que podem avançar donant a les comparses aquesta potestat de generar recursos.

Les lleis que contemplen el finançament de les associacions, federacions i les fundacions privades, en el que respecta a la nostra entitat, tenen el seu origen en el Departament de Justícia de la Generalitat, lamentablement, conjuntament amb els centres penitenciaris, protecció de menors, etc. Però així és.

La meva proposta doncs, és el d'iniciar el procés per a una nova forma jurídica de l'associació (federació o fundació), a la que obligatòriament es federin les comparses, es reconegui personalitat jurídica pròpia a les comparses i s'estableixi un pla de finançament, fruit dels estudis i de les consultes pertinents.

Caldria contemplar també la necessitat de disposar d'un local propi més acollidor, gestionat per l'associació, que fos lloc d'acollida per als festers, de reunió de les comparses, de l'administració de la festa i que, d'alguna forma generés recursos (explotació de bar, cursets diversos, confecció d'elements de la festa, guionistes de la batalla, etc.) *Aprofito per dir també que una de les maneres de generar recursos és no tenir despeses. Si l'Ajuntament subvenciona amb 2 milions el muntatge i el guió de la batalla, perquè no el poder fer nosaltres i quedar-nos els diners?*

I de seguir que, si ens posem a pensar tots, amb temps i sense limitacions, en formes de finançament, en trobarem moltes. Ara el que també hem d'ésser és solidaris. Una bona idea d'una comparsa, sempre que no provoqui la seva ineficàcia, es pot recollir per les altres comparses.

M'he permès tocar una mica general el tema del finançament. Però, quina manifestació hi ha a la nostra ciutat en la que per fer-la, cada membre aporti aproximadament 25.000 pts. Més del 50 % de la Festa es sufraga amb les aportacions individuals. Hem d'anar més enllà de la subvenció de les entitats públiques que, obligades a reconèixer la nostra manifestació, no deixen d'intentar dominar i controlar-la.

Albert Hortal i Rosell
Comparsa Banu-Hud.

LA MÚSICA I LA FESTA

Pep Tort i Bardolet

La música, element essencial de la Festa de Moros i Cristians, és fonamental per a definir l'estructura interna i externa de la Festa, i ens planteja un debat que ha de tenir en compte els seus usos i la realitat musical (funcions en la festa, intèrprets, repertori) en la que ens movem.

Caldrà amb les aportacions de tots, projectar el fet musical com un dels eixos de la festa, tant en la seva realització més brillant i definida, com en la consecució d'un model propi de Festa que garanteixi el coneixement i el respecte a la nostra història i memòria.

La ponència proposa com a punt de partida una definició de les necessitats i funcions del fet musical a la Festa, i una anàlisi de la realitat del nostre entorn musical d'acord amb l'experiència de les festes celebrades a Lleida.

Seguidament cal conèixer els trets tècnics i històrics de la música que utilitzem i els testimonis històrics del repertori local, així com la seva possible - o no- aplicació a la Festa actual.

Amb totes aquestes dades i aproximacions, i en el marc d'una revaluació de la música en la Festa, podrem situar millor el món sonor en l'estructura de la Festa i en la mateixa Associació de festers.

En aquest sentit, l'esquema següent és una proposta —amb diferents aspectes més o menys sistematitzats— per a la reflexió, i per al debat.

1. LA MÚSICA A LA FESTA: FUNCIONS I NECESITATS.
 - Música i festa.
 - Música festera.
 - L'Entrada infantil.
 - L'Entrada.
 - El Boato i les capitanies.
 - La Batalla.
 - Desfilades i gresca.

2. MÚSICA A LA FESTA: ESTAT DE LA QÜESTIÓ.
 - Les bandes.
 - Repertoris.
 - Espais.
 - Sonoritat i entrades.
 - Els músics de Lleida.
 - El pressupost: possibilitats.

3. MÚSICA I HISTÒRIA / TRADICIONAL / AUTÒCTONA.
 - Les melodies trobades.
 - Altres memòries.
 - Fons documentals paral.leles.
 - Música tradicional d'arreu i d'aquí.
 - Música autòctona, vella i nova.
 - Formacions instrumentals.

4. PROPOSTES D'ESTUDI I RECERCA.
 - La recerca documental.
 - La recerca sonora.
 - Contactes i difusió.

5. PROPOSTES PER A LA FESTA.
 - L'ús de la pròpia música.
 - La ritualització dels elements musicals diferencials.
 - Creació i recreació.
 - Difusió.
 - Músics propis.
 - Músics forans.

RESUM D'IDEES I PROPOSTES QUE VAN SORGIR A LA **Ia. JORNADA DE REFLEXIÓ I TREBALL**

ADMINISTRACIÓN: Socios, Actas, Estatutos, Libro de Normas de Régimen Interior, Archivos, etc.

- * Se han de contemplar diferentes tipos de socios: De honor, Protector, Asociado (fester/a), etc.
Para desfilarse es obligatorio ser "fester/a", pero se puede ser socio de la Festa y no desfilarse.
Se han dado ya algunos casos que habiendo pagado la cuota de la Asociación, ese año no han desfilado y por tanto no han pagado la cuota de la comparsa: embarazos, trabajo, etc.
- * Para una mejor información de los socios, se ha de comunicar por escrito a cada una de las Comparsas las decisiones que toma la Junta (enviar el Acta de cada reunión de Junta). -2-
- * Falta la divulgación de los Estatutos y el Libro de Normas de Régimen Interior de la asociación (actualizados en la Asamblea General de 1998) a todos los festeros.
- * Ya que las altas se producen en el seno de las Comparsas, éstas debería tener y dar a cada nuevo Fester, los Estatutos y el Libro de Normas de Régimen Interior de la asociación.
- * Creación de un archivo con toda la documentación relacionada con la Festa, actual y de otras épocas.
El archivo debe ser documental y visual, y ha de recoger la cultura festera, la música, el vestuario, el maquillaje, etc. y una biblioteca – fonoteca sobre nuestra fiesta y otras similares.

ACTOS PRINCIPALES DE LA FIESTA.

- * La Festa ha de tener actos de diferentes categorías, por lo que hay que diferenciar los actos por categorías (1ª, 2ª, ...) y analizarlos para su ubicación en razón de su objetivo y variación, y según la importancia que tenga por su permanencia o posibilidad de cambio dentro de la Festa.
- * Potenciar los elementos identificativos de la Festa (música, batalla, ...)
- * La Entrada (Desfile): Hay una diferencia creada cada año por la comparsa que tiene la Capitanía. Ha de hacerse como un espectáculo hacia el turista habitual de la Festa.
- * La Entrada (Desfile): Como acto que funciona, debería protocolizarse ya.
- * La Entrada es un acto más de cara al fester.

- * La Batalla es más de cara al público, es lo que diferencia esta fiesta de las demás, por lo que es el hecho más característico de nuestra Festa. -3-
- * El grupo que ha de organizar y dirigir la Batalla, ha de ser de fuera de la Festa (personas no festeras), pero con un conocimiento amplio de la misma.
- * Els parlaments han de ser cortos, contundentes, divertidos y con ritmo.
- * Els Parlaments, los deberían realizar las personas más adecuadas y no necesariamente los Capitanes. Se pueden grabar con antelación a fin de conseguir una buena voz y entonación.
Los nombramientos de Capitán no estarían supeditados al lenguaje y sí a la persona escogida.
- * Ritualizar e Institucionalizar la "Festa dels Passarells", dándole una categoría específica al paso de "Novatos" a "Festeros", mejorando y/o modificando dicha fiesta. -2-
- * El Mig Any Fester, también se puede calificar de principal, ya que en él se efectúa el cambio de las Capitanías.
- * La Comida del día del Desfile: Debería ser un acto propio, interno, exclusivo para festeros y no figurar en el programa de fiestas. -2-
- * En la Comida tiene que participar gente externa a la fiesta.
- * La Cena del "Mig Any Fester" ha de ser un acto protocolario, tanto a nivel de relaciones externas (autoridades), como de ritual festivo y que sea abierto para que personas externas conozcan la Festa. Se ha de considerar como un "Sopar de Gala" -4-
- * A fin de conseguir algún tipo de ingreso para la asociación de la Festa... En las comidas y las cenas que se organizan, se debe diferenciar los precios para los Festeros y los NO Festeros. -3-

ENSAYOS.

- * Hay que crear conciencia de "festero", implicarse y participar en todos los actos, en especial en los ensayos. El Libro de Normas de Régimen Interior manifiesta la obligación de todos los festeros de asistir a los ensayos y a los actos que se organizan desde la Asociación de la Festa.
- * Los ensayos se han de realizar saliendo a la calle desde el primer día que nos reunimos todos (último viernes de cada mes/septiembre).
- * Se debería premiar con una mayor participación en la batalla, a aquellos festeros que participan en todos los actos que se organizan, en los ensayos de desfile y en los ensayos de batalla.

COMISIONES DE TRABAJO.

- * Creación de una Comisión de comunicación: prensa, radio y televisión... -2-
- * Crear una Comisión de Economía. -2-
- * Crear una comisión que analice y formule una propuesta para concretar el funcionamiento de la asociación. -2-
- * Crear una Comisión de estudio para concretar los Protocolos y Ritualización de la fiesta.
Se ha de diferenciar claramente Organización de Protocolo, y también qué es el protocolo de relaciones externas del protocolo festivo. -6-
- * Crear una Comisión de estudio para la promoción y difusión de la Festa. -2-
- * Crear una Comisión de estudio sobre la música festera propia de Lleida.
- * Crear una Comisión o "Vocalía de Joves/Nens" a fin de que aporten ideas de actividades especialmente dirigidas a ellos, esto es debido al notable incremento de niños y jóvenes experimentado en el desfile infantil de los últimos años. -2-
- * Se debe protocolarizar las funciones de cada una de las Comisiones existentes. Que la Junta elabore un listado de comisiones y defina las funciones y la composición que han de tener.
- * Definir las funciones organizativas de cada Comisión y darles más capacidad de decisión, fluidez e independencia de actuación (siempre que la economía lo permita). -4-
- * Cualquier miembro de una Comisión, debe tener poder de convocatoria de la misma. -2-
- * Todas las Comisiones deben tener al menos un representante de cada Comparsa y enlace con la Junta.
- * Potenciar las funciones de la Comisión de Planificación, como comisión organizadora de actividades.
- * La Comisión de Planificación debería confeccionar un "programa anual de actividades" y una vez aprobado por la Junta efectuar el seguimiento de las actividades programadas. -2-
- * Elaborar proyectos a largo plazo y diferenciarlos de la organización inmediata a un año vista.
- * Se ha de trabajar más coordinadamente entre las diferentes Comisiones cuando una actividad concreta lo requiera. -2-
- * Propuesta de creación de un grupo reducido para hacer un montaje teatral relacionado con la Festa.

Estas actuaciones contribuirían a la difusión y a la financiación de la Festa.

LOS CARGOS DE LA FIESTA.

- * Se han de definir claramente las funciones de los diferentes cargos de la Festa: Capitanes, Abanderados, Primeros Trós, Cabos de Escuadra... y potenciar tanto su participación en la organización, como su representatividad en los actos que se realicen durante TODO el año. -3-

AMPLIACIÓN DE LA FIESTA.

- * La fiesta de cara al público, se puede extender a 2 días. (realizar estudio de actividades).
- * Se puede ampliar la fiesta a 2 días, siendo uno de ellos hacia el exterior (Desfile infantil, Entrada y Batalla) y otro hacia los festeros. Estos 2 días no tienen por qué ser seguidos, el de festeros se podría hacer en el mes de junio: comida campestre, juegos, concursos, premios, etc.
- * La fiesta de cara al público no puede dividirse en 2 días, ya que se realiza el domingo siguiente a Sant Anastasi, aunque sí se puede celebrar otro día a nivel interno, sólo para los festeros.
- * Ampliar el sentido cultural de la asociación con más actividades culturales (charlas, visitas a diferentes monumentos de la ciudad, a castillos, etc.)
Realizar más actividades internas de tipo lúdico, aprovechando el local de la asociación (campeonatos, concursos, etc.).

DIFUSIÓN DE LA FIESTA.

- * Conseguir que el tema de Moros y Cristianos salga mas a menudo en las hojas culturales de los periódicos locales, para ello las Comisiones deben llegar a los medios de comunicación con proyectos concretos y bien formulados.
- * Nombrar un portavoz-responsable con los medios de comunicación, que a la vez, sea integrante de la nueva Comisión de Comunicación.
- * Hemos de dar a conocer a la ciudad, porqué hacemos la Festa, sus orígenes, etc. y explicar las novedades que cada año se incorporan en el Desfile y la Batalla. -3-
- * La fiesta ha de servir para interesar a la gente de fuera de la Festa.
- * Poner anuncios en los periódicos locales y de comarcas, antes de la fiesta.
- * Dar a conocer la Festa a través de Turisme, los Ayuntamientos de la Comarca y entidades culturales.
- * Potenciar la participación y difundir el Butlletí a las entidades culturales de la ciudad.
- * Difundir nuestra fiesta hacia el País Valencià.

- * Aprovechar el evento de los 850 años de la conquista de Lleida por los cristianos, para promocionar las fiestas. Estudiar conseguir el "franqueo de correos" con nuestro emblema a raíz del acontecimiento
- * Realizar concursos en las escuelas con motivo de la Festa.
- * Trabajar el "merchandising": Venta o regalos de pin, camisetas, llaveros, estatuillas, placas, o cualquier otro elemento que se identifique con la Festa.

FINANCIACIÓN.

- * Hasta ahora hemos pagado los festeros para hacer posible la fiesta. En el futuro ¿debe ser así?. Hay que buscar alternativas de ingresos y financiación de la fiesta.
- * Buscar fórmulas económicas propias para poder generar ingresos y así obtener independencia económica -3-
- * Entrar en el medio empresarial para la publicidad, explicando al comercio la Festa e involucrarlos en la difusión de la misma. (Patrocinadores de la Festa). -2-
- * Hay que trabajar para conseguir las medidas necesarias organizativas y de proyectos, con el fin de alcanzar el Autoconsumo y el Consumo Externo, separando los aspectos y actos para el Autoconsumo de los de proyección externa. -2-
- * Se propone montar un grupo propio de espectáculo, para actuar 3 ó 4 veces durante el verano, en el foso de la Seu Vella, poniendo precio a las entradas, un puesto de venta, etc. para obtener un ingreso más para la fiesta.
- * Se presenta una propuesta para cambiar la personalidad jurídica de la asociación y de las comparsas, estudiando otro margen de actuación a la hora de buscar un medio de financiación de la Festa.

ELEMENTOS PROPIOS E IDENTIFICATIVOS DE LA FESTA.

- * Trabajar en la creación de elementos propios e identificativos de la Festa: trajes de diario, música, etc.
- * Recuperar la música festera propia de Lleida. -2-
- * Había que escoger una pieza musical conjunta (común para Moros y Cristianos), para que, siendo siempre la misma, sirva de identificación de la Festa para el público.

Nota: los números que aparecen al final de cada punto (ej. -2-) indican las veces que se repitieron durante la Jornada, por personas diferentes.

EDICIONS del "BUTLLETÍ INFORMATIU"

n° 0 octubre 1998

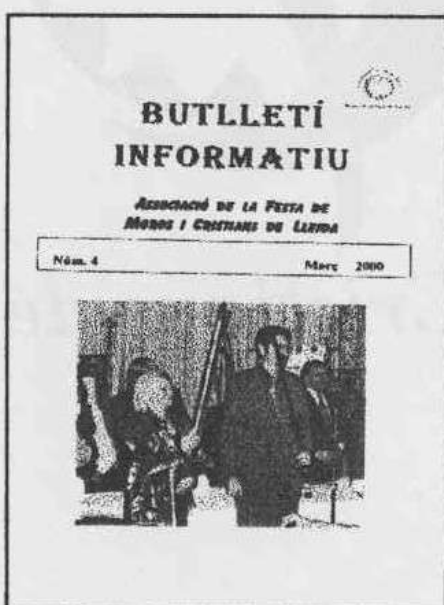
n° 1 gener 1999

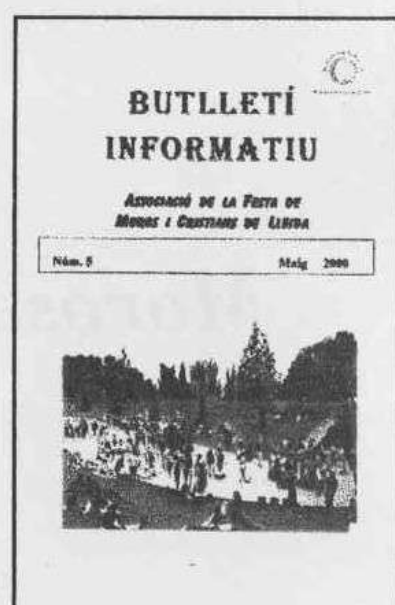
n° 2 març 1999

n° 3 novembre 1999

n° 4 març 2000

n° 5 maig 2000

Si vols algú exemplar enderantit,
POTS DEMANAR-LO A L'EQUIP DE REDACCIÓ.

Moros i Cristians de Lleida